

Ўзбекистон

АДАБИЁТИ ва САНЪАТИ

ӮЗБЕКИСТОН
АДАБИОТИ ВА САНАТИ

1998 йил

ҲАФТАЛИК ГАЗЕТА

1956 йил 4 январдан нашр этила бошлаган

• 20 ноябр, № 47 (3483) •

АДОЛАТ ХАР ИШДА ҲАМРОҲИМИЗ ВА ДАСТУРИМИЗ БҮЛСИН

лос бўлиш мумкин?

Бу касаллик илдиши хонлар, беклар, козилар, мингбошию юзбошилар ҳукм сурган олис замонларга бориб тақалади. Балки ҳалқ эртакларидағи пороҳр амандлар, Абдулла Қодирий тасвирлаган ришватта ботган хон мансабдорлари ёки бўлмас Абдулла Қаҳҳорнинг машхур «Ўғри» хикоясида қаламга олинган воеалар фақатгина бадий тўкима маҳсул эмасдир..

Айни когда тарихимизнинг турли саҳифаларини кўздан кечирганда, ҳалқимиз маънавияти билан 'боғлик' шундай маълумотларга дуч келасизи, улар холоплик, ҳордоман ҳазар, тавмагирликдан нафратланиш, камтарлик, адолатпарварлик сингари түйгулар миллатимизга хос энг олижаб фазилатлар эканидан далилат беради: «Бирорнинг ҳақи», «қиёмат карза», «пешона тери», «молимардумхур» деган сўзлар бўнинг яқош инфодасидир.

Биргира мисол.

Маълумки, Бобур Мирзонинг отаси Умаршайх Мирзо темурӣ хукмдорлардан бири эди. Бобур ўз хотириларида отасининг нақдарад адолати ва ҳалол одам булганини кўрсатувчи шундай маълумотни келтириб ўтади. Кай бир йили Ҳитойдан Фаронга келайттан минг кишилик карвон ўш тогларида кор кўчини остида колиб ҳалол бўлади. Умаршайх Мирзо дарҳол одамларини юбориб, карвоннинг юкларини назорат остига олдиради. Егалари ҳалол бўйига шу молларни иккى йилдан зиёд эҳтиётлаш сақлайди. Ҳурсон ва Самарқандга маҳсус одам юбориб, карвон эгаларининг меросхўрларини дараклатиб топтиради ва уларни ўз мамлакатига чакириби, молларни тўлалигич кўлларига топширади.

Бундай мисолларни ўтмишдаги оддий одамлар ҳаётидан ҳам кўллаб келтириш мумкин. Ҳудога минг шукруки, ҳозир ҳам ҳаётимизда шу эзгу тушунчалар баркорар ва устувор. Шуннинг учун ҳам биз ўйламида тўсик бўлиб турган, ҳалқимизнинг, фуқароларимизнинг ҳақли равишда норозлиги ва қаҳр-ғазабига сабаб бўлётган баъзи бемални ишларни таг-томимири билан ўйтоши ҳақида очик, ошкора гапиришимиз.

Чунки замонавий дунёкараримиз, маънавий таомилларимиз, урғод-одатларимиз, кўнгилмаларимиз янгича асосда шаклланадиган шубҳасиз эртаниг авлод таълим-тарбиясига асос бўладиган иктиимой-ахлоқий қарашларимиз вужудга келаётган бугунги ҳал қилувчи паллада бу нарса Президент сифатида мен учун ҳам, бутун ҳалқимиз учун ҳам ниҳоятда мусоғлом мухит ҳақида аччик, аммо ҳаққоний сўзлар айтилди. Бундай номакуб одат туғиси кириб келаётган ачнарили ҳолатлар бугунги ҳаётимиздаги иктиимой мухитнинг бузилишига ва ахолининг адолатга бўлган ишончининг ўйқолишига ёబаб бўлмодга. Бу фикрлар аслида амал курсисидан кетаётган кимсалар учун эмас, шу вилоятларда яшаётган меҳнаткаш, адолатга ташна инсонлар, ҳаётта эндинги кириб келаётган ўшлар учун, миллатимиз, ҳалқимизнинг эртаниг куни ҳақида қайғуриб айтилди, десак, хато бўлмайди.

Ҳаётининг кўп-кўп мамлакатлари, жаҳон ҳалқарининг ҳаёти, тарихи, иқтисади, сиёсати, фалсафи, маданияти шуни кўрсатади, ёвзликнинг, жумладан пораҳрил, ўғрилик, товламаниликнинг миллати, насл-насаби ўй. Бу оғат баҳарият бошига битган шундай ашаддий балоқ, унинг салбий оқибатларини оламдига жуда кўп давлатлар, юксак тараққий топган мамлакатлар ҳам ўз ўтиши, бугунги ҳаётида кўриб-сезиб туриди.

Биз озодликка эришган илк кунимиздан бошлаб, ўз милий давлатлигимизни тиклашга киришган дастлабки пайтадонк ният ва муддаоларимизни бутун дунёга очик-оидин маъдум килганимиз: максадимиз аниқ - ўзбекистонда ҳуқуқий демократик давлат куриши. Инсоннинг ҳақ-хуқуқларини ҳимоя килиш, унинг орзу-умидларини рўёбга чиқариш учун шароит яратиш - боз вазифамиз. Бу жамиятда ҳақиқат ҳуқуқларга эмас, ҳуқуқларла ҳақиқат кизмат килиши - асосий коиди.

Биз ана шу тамоийл ва йўл-йўриklарни ҳаётимизнинг мазмун-мундажисига айлантириш учун интиляямиз. Энг мўҳим гап шуки, бошлаган барча ислоҳотларимизнинг пировард максади битта - адолатли жамият барои этиши.

«Адолат» сўзи минг йиллар давомида инсонга ҳамроҳ бўлиб келган. Асрлар давомида кишилар адолат учун курашган, мислив курбонлар берган.

Адолат ҳақида жуда чиройли гапириш мумкин. Адолат ҳақида жуда узоқ гапириш мумкин. Аммо гап чиройли ва узоқ гапириша ёма, балки ҳаётда адолатни ўрната олишида.

Айникоша, раҳбар адолати, эле юрта етакчилик килишидек оғир масъулиятни бўйнига олган одамнинг адолати бугунги кунда бекиёс

Давоми иккинчи бетда

Самарқанд ва Навоий вилоятлари ҳақиқатарар экан, мазкур ыгилышларда кўтарилиган мұхим маънавий-ахлоқий, сиёсий-ижтимоий муаммолосар ҳақида батағсил фикр билдири.

Кўйда шу сұхбат матни ўзлон килинмоқда.

САВОЛ: Мұхтарам Ислом Абдуғаниевич, куни кеча Самарқанд ва Навоий вилоятлари ҳақиқатарар экан, мазкур ыгилышларда кўтарилиган мұхим маънавий-ахлоқий, сиёсий-ижтимоий муаммолосар ҳақида батағсил фикр билдири.

Кўйда шу сұхбат матни ўзлон килинмоқда.

ҲАҚОБ: Ҳақиқатан, ҳалқимиз гувоҳ бўлганидек, ҳар икки сессия ҳам кескин, танқидий руҳда ўтди. Мазкур вилоятларнинг раҳбар доиралида вужудга келган носоғлом мухит ҳақида аччик, аммо ҳаққоний сўзлар айтилди. Бундай номакуб одат туғиси кириб келаётган ачнарили ҳолатлар бугунги ҳаётимиздаги иктиимой мухитнинг бузилишига ва ахолининг адолатга бўлган ишончининг ўйқолишига ёబаб бўлмайди.

Ҳаётининг кўп-кўп мамлакатлари, жаҳон ҳалқарининг ҳаёти, тарихи, иқтисади, сиёсати, фалсафи, маданияти шуни кўрсатади, ёвзликнинг, жумладан пораҳрил, ўғрилик, товламаниликнинг миллати, насл-насаби ўй. Бу оғат баҳарият бошига битган шундай ашаддий балоқ, унинг салбий оқибатларини оламдига жуда кўп давлатлар, юксак тараққий топган мамлакатлар ҳам ўз ўтиши, бугунги ҳаётида кўриб-сезиб туриди.

Биз озодликка эришган илк кунимиздан бошлаб, ўз милий давлатлигимизни тиклашга киришган дастлабки пайтадонк ният ва муддаоларимизни бутун дунёга очик-оидин маъдум килганимиз: максадимиз аниқ - ўзбекистонда ҳуқуқий демократик давлат куриши. Инсоннинг ҳақ-хуқуқларини ҳимоя килиш, унинг орзу-умидларини рўёбга чиқариш учун шароит яратиш - боз вазифамиз. Бу жамиятда ҳақиқат ҳуқуқларга эмас, ҳуқуқларла ҳақиқат кизмат килиши - асосий коиди.

Биз ана шу тамоийл ва йўл-йўриklарни ҳаётимизнинг мазмун-мундажисига айлантириш учун интиляямиз. Энг мўҳим гап шуки, бошлаган барча ислоҳотларимизнинг пировард максади битта - адолатли жамият барои этиши.

«Адолат» сўзи минг йиллар давомида инсонга ҳамроҳ бўлиб келган. Асрлар давомида кишилар адолат учун курашган, мислив курбонлар берган.

Адолат ҳақида жуда чиройли гапириш мумкин. Аммо гап чиройли ва узоқ гапириша ёма, балки ҳаётда адолатни ўрната олишида.

Айникоша, раҳбар адолати, эле юрта етакчилик килишидек оғир масъулиятни бўйнига олган одамнинг адолати бугунги кунда бекиёс

Давоми иккинчи бетда

ЎЗБЕКИСТОН ҲАЛҚ ШОИРИ АБДУЛЛА ОРИПОВГА

Қадрдон Абдулла!
Сизга Ўзбекистон Республикаси Қаҳрамони деган юксак унвон берилгани ҳақидаги кувончи хабар бизга ҳам етиб келди. Бундай юксак шарағфа муносиб кўринганинг чин дилдан хурсанд бўлдик. Самиим кутловларимизни қабул килиб.

Бу мукофот, қадрдон Абдулла, Сизнинг ўзбек ҳалқи маънавиятининг юксалишига қўйсан муносиб хиссангиз эътирофи, икодингизга берилган муносиб баҳо бўлиб, янада юксак ижодий парвозларга давват этишига ишончимиз комил.

Сизни самимий кучиб,

Чингиз АЙТМАТОВ
Муҳтор ШАҲНОВ

ЭЛНИНГ НАЗАРИДАГИ ИНСОНЛАР

Эркин ВОХИДОВ,
Ўзбекистон ҳалқ шоири

Симаган, ҳалқинг ишончини ўйқотган раҳбарларга тегишига бу ғурунгича шаҳмадан ҳам кўп зарар етказилиши аниқ. Айни пайдидан ҳам ҳалқинг шоири, ҳам давлат раҳбари бўлган Мир Алишер Навоий бежиз айтмагани:

Эрурен шоҳ, агар огоҳсен, сен,
Агар огоҳсен сен, шоҳсен сен.

Бу йортда ҳамма дараҳадаги раҳбарларга тегишига бўлган ҳикмат мавжуд. Шоир демоқчи: сенга раияти бошқариш таҳсилларни оғизлайдиган экан. Демак, шоҳларимиз ўтилларни бу ғурунгича шаҳмадан оғизлайдиган экан. Айни пайдидан ҳам ҳалқинг шоири, ҳам давлат раҳбари бўлган Мир Алишер Навоий бежиз айтмагани:

Эрурен шоҳ, агар огоҳсен эсан эмес.

Раҳбарларга тегишига бўлган ҳикмат мавжуд. Шоир демоқчи: сенга раияти бошқариш таҳсилларни оғизлайдиган экан. Айни пайдидан ҳам ҳалқинг шоири, ҳам давлат раҳбари бўлган Мир Алишер Навоий бежиз айтмагани:

Эрурен шоҳ, агар огоҳсен эсан эмес.

Раҳбарларга тегишига бўлган ҳикмат мавжуд. Шоир демоқчи: сенга раияти бошқариш таҳсилларни оғизлайдиган экан. Айни пайдидан ҳам ҳалқинг шоири, ҳам давлат раҳбари бўлган Мир Алишер Навоий бежиз айтмагани:

Эрурен шоҳ, агар огоҳсен эсан эмес.

Раҳбарларга тегишига бўлган ҳикмат мавжуд. Шоир демоқчи: сенга раияти бошқариш таҳсилларни оғизлайдиган экан. Айни пайдидан ҳам ҳалқинг шоири, ҳам давлат раҳбари бўлган Мир Алишер Навоий бежиз айтмагани:

Эрурен шоҳ, агар огоҳсен эсан эмес.

Раҳбарларга тегишига бўлган ҳикмат мавжуд. Шоир демоқчи: сенга раияти бошқариш таҳсилларни оғизлайдиган экан. Айни пайдидан ҳам ҳалқинг шоири, ҳам давлат раҳбари бўлган Мир Алишер Навоий бежиз айтмагани:

Эрурен шоҳ, агар огоҳсен эсан эмес.

Раҳбарларга тегишига бўлган ҳикмат мавжуд. Шоир демоқчи: сенга раияти бошқариш таҳсилларни оғизлайдиган экан. Айни пайдидан ҳам ҳалқинг шоири, ҳам давлат раҳбари бўлган Мир Алишер Навоий бежиз айтмагани:

Эрурен шоҳ, агар огоҳсен эсан эмес.

Раҳбарларга тегишига бўлган ҳикмат мавжуд. Шоир демоқчи: сенга раияти бошқариш таҳсилларни оғизлайдиган экан. Айни пайдидан ҳам ҳалқинг шоири, ҳам давлат раҳбари бўлган Мир Алишер Навоий бежиз айтмагани:

Эрурен шоҳ, агар огоҳсен эсан эмес.

Раҳбарларга тегишига бўлган ҳикмат мавжуд. Шоир демоқчи: сенга раияти бошқариш таҳсилларни оғизлайдиган экан. Айни пайдидан ҳам ҳалқинг шоири, ҳам давлат раҳбари бўлган Мир Алишер Навоий бежиз айтмагани:

Эрурен шоҳ, агар огоҳсен эсан эмес.

Раҳбарларга тегишига бўлган ҳикмат мавжуд. Шоир демоқчи: сенга раияти бошқариш таҳсилларни оғизлайдиган экан. Айни пайдидан ҳам ҳалқинг шоири, ҳам давлат раҳбари бўлган Мир Алишер Навоий бежиз айтмагани:

Эрурен шоҳ, агар огоҳсен эсан эмес.

Раҳбарларга тегишига бўлган ҳикмат мавжуд. Шоир демоқчи: сенга раияти бошқариш таҳсилларни оғизлайдиган экан. Айни пайдидан ҳам ҳалқинг шоири, ҳам давлат раҳбари бўлган Мир Алишер Навоий бежиз айтмагани:

АДОЛАТ ҲАР ИШДА ҲАМРОҲИМИЗ ВА ДАСТУРИМИЗ БЎЛСИН

Боши биринчи бетда

ахамиятга эга. Авваллари ҳам кўп бор айтган бир фикримни яна тақрорламоқчиман: **халқ очникка, ўйқулика, ҳамма нарсага чидаши мумкин, аммо адолатсизликка чидай олмайди.**

Одил ҳукмдор, адолатли рахбар воғси Форбайдан тортиб Алишер Навоийгача ва яна бошка кўп-кўп мутафаккирларимизнинг улуг маънавий идеали бўлиб келган. Шарқда қадимдан жуда машҳур бўлган «Сиёсатнома» деган асарда подшоҳ, ҳоким, амир ва беклар, қозио кузоттинг, замонавий тил билан айтганда, раҳбарнинг бош вазифаси «қўю қўзиларни бўрилардан муҳофаза килиб, ҳаром кўлларни кесиб, ер юзини ёмонлик күчувилардан тозалаш, жаҳонни адолат ва осойишталик билан обод килишдан иборат», деб кўрсатилган.

Хар сафар шу каби ҳикматли фикрларни ўқиганимда чукур ўйга толаман. Кани эди, шу сўзлар ҳар бир раҳбарнинг, амал курсисида утирган катта-кичик мансабдорларининг иймон-этиқодига аллансан, деб орзу қиласман.

САВОЛ: Фикрингизни бўлганим учун узр. Сиз доимо эзгу орзу-ниятлар билан яшаш, ҳаракат килишадеган тушунчларни иймон, этиқод, охират каби тушунчлар билан ёман-ён кўйиб мушоҳада юритасиз. Бунда қандай маъно бор?

ЖАВОБ: Гапингиши тушундим. Лекин мен са-волингизга жавобни саводдан бошласам. Ота-бо- боларимиздан колган мана шундай доно ўтилгар, Куръонни карим, ҳадислар нима учун хизмат килиши керак? Ахир улар бизга, эй бандар, сен-одамсан, сени Оллоҳ тоало инсон килиб яратган, шунга муносиб бўл, юриш-туршириш, хатти-харакатнинг, ҳаётинг инсонлик шаънига, инсонлик номига яраша бўлсин, деган фикрни англатиш учун керак эмасми?

Менинг комил ишончим шундан иборатки, дунёда **адолат конуни** мавжуд эканини хеч ким инкор этолмайди. Эртами-кечми ҳар бир инсон ана шу конун олади жавоб бериси мукаррар. Буни ало унутмаслик керак. Колаверса, одам ўз килган гуноҳлари, кўлмишлари учун замон конунлари берадиган жазодан қочиши мумкин, аммо охиратда кеага кочасан?

Агар одам охиратдан кўркса, одам бўлиб яшашга интилид, одамлиги ортади. Акс холда, унинг ҳайвондан дёярли фарки колмайди.

Биз янги озод жамият, ҳуқуқий давлат куриши ўз олдимизга мақсад килиб кўйган эканмиз, **адолат томонилини** устувор принципи сифатида этироф этамиз. Ва хеч қандай куч бизни бу йўлдан ортга қайтаролмайди. Самарқанд ва Навоий вилоятни сессияларида айтилган фикрлар бунинг яна бир бор тасдиғидир.

САВОЛ: Сизнинг шу йилишилардаги мъарузаларигиз, ҳозирги гапларингизни эшитгандан табий бир савол туғилди. Йўлимиз тайин, тарақкӣт давстуримиз аниқ бўлса, нима учун ҳаётимизда инсон табиитига тўғри келмайдиган ана шундай номаъкул, эски асоратлар ҳануздана учраб турибди?

ЖАВОБ: Биз бугун афсус-надомат билан фикр ортишиб, бартараф этиш чораларини излаётган нохуҳ хоталингизни келитирувчи асосий сабаб шундан иборатки, кўп колларда давлат ходими, давлат хизматчиси, яъни давлат ваколатидан фойдаланадиган амалор шу ваколатни сунистемол килишига интилади. Нима учун? Чунки ман-

сабдорни ўз хизмат вазифасини сунистемол килиши учун кутқу соладиган омиллар кўп. Чунки унинг кўлида ваколат бор, куч бор. Ана шундай холда нопок ҳодим давлатни никоб қилиб, моддий бойликларни таксимлаш ишлаб чиқарни соҳасига кўшилиш, қадрлар масаласини ҳал этиш каби нозик масалаларга аралаша бошлияди. Бундай мухим масалаларда давлатнинг таъсири яна амалорларининг роли қанчалик кўп бўлса, унинг кўличилинига яъняни оқибатларга олиб келиши мумкин.

Бу фикрни кўплаб давлатлар тажрибасида ҳам, тарихи фиклар мисолига ҳам ишботлаб бериси мумкин. Ҳар бир давлат тархида янги ижтимоий сифат ҳолатига ўтиш, афсуси, коррупция ва жиҳончилик каби жирканч ҳодиса билан бирга юз берган.

Бугун биз бошимиздан мурракаб бир давр яъни ўтиш даврини кечираётгандан, эски маъмурий-бўйруқбозлик, мансабдорларининг чексиз ҳуқоронлиги замонидан янги озод жамият, эркин иқтисод, демократик тузум сари қадам кўяётган бир пайдо бундай кусуларнинг юзага қалқиб чиши ҳам табиий бир ҳол. Янада соддикор айтганда, эски тизим конунлари ўз кучни йўқотиб, янги тизим, янгина ҳаёт кешириш, ишлаб чиқарни, ижтимоий турмуш соҳаларини бошқаришининг янги конунлари ҳали тўла кучга кирмагани, энг мухими, одамларимизнинг тафаккурида ўзғаришлар жуда секинлик билан рўй бергаётган, уларнинг янги тизим қоидларини қийинчилик билан идрок этаётгани ва қабул килаётгани ҳам шу каби салбий ҳолатларни кучайтироқда.

Бу ваяздан чиши, вужудга келган ахволни бартараф килиш, ҳар қайси жамоа ва минтақада соглом ижтимоий мухит ташкил этиш бораисида турли ҳил фикрлар билдириш мумкин. Бальзилар, ҳуқуқ-тартибиот ташкилотлари, маъмурий идораларининг кучини ошириш керак, дейши мумкин. Яъни, текширувчилар сонини кўлпайтириш, керак бўлса, ҳар бир мансабдорнинг ёнига биттадан назоратни қўшиш зарур, дегувчилар ҳам йўқ

аммо охиратдан кўркса, одам бўлиб яшашга интилид, одамлиги ортади. Акс холда, унинг ҳайвондан дёярли фарки колмайди. Биз янги озод жамият, ҳуқуқий давлат куриши ўз олдимизга мақсад килиб кўйган эканмиз, **адолат томонилини** устувор принципи сифатида этироф этамиз. Ва хеч қандай куч бизни бу йўлдан ортга қайtarolmайдi. Самарқанд ва Навоий вилоятни сессияларида айтилган фикрлар бунинг яна бир бор тасдиғидir.

САВОЛ: Сизнинг шу йилишилардаги мъарузаларигиз, ҳозирги гапларингизни эшитгандан табий бир савол туғилди. Йўлимиз тайин, тарақкӣт давстуримиз аниқ бўлса, нима учун ҳаётимизда инсон табиитига тўғри келмайдиган ана шундай номаъкул, эски асоратлар ҳануздана учраб турибди?

ЖАВОБ: Биз бугун афсус-надомат билан фикр ортишиб, бартараф этиш чораларини излаётган нохуҳ хоталингизни келитирувчи асосий сабаб шундан иборатки, кўп колларда давлат ходими, давлат хизматчиси, яъни давлат ваколатидан фойдаланадиган амалор шу ваколатни сунистемол килишига интилади. Нима учун? Чунки ман-

сабдорни ўз хизмат вазифасини сунистемол килиши учун кутқу соладиган омиллар кўп. Чунки унинг кўлида ваколат бор, куч бор. Ана шундай холда нопок ҳодим давлатни никоб қилиб, моддий бойликларни таксимлаш ишлаб чиқарни соҳасига кўшилиш, қадрлар масаласини ҳал этиш каби нозик масалаларга аралаша бошлияди. Бундай мухим масалаларда давлатнинг таъсири яна амалорларининг роли қанчалик кўп бўлса, унинг кўличилинига яъняни оқибатларга олиб келиши мумкин.

Бу фикрни кўплаб давлатлар тажрибасида ҳам, тарихи фиклар мисолига ҳам ишботлаб бериси мумкин. Ҳар бир давлат тархида янги ижтимоий сифат ҳолатига ўтиш, афсуси, коррупция ва жиҳончилик каби жирканч ҳодиса билан бирга юз берган.

Бугун биз бошимиздан мурракаб бир давр яъни ўтиш даврини кечираётгандан, эски маъмурий-бўйруқбозлик, мансабдорларининг чексиз ҳуқоронлиги замонидан янги озод жамият, эркин иқтисод, демократик тузум сари қадам кўяётган бир пайдо бундай кусуларнинг юзага қалқиб чиши ҳам табиий бир ҳол. Янада соддикор айтганда, эски тизим конунлари ўз кучни йўқотиб, янги тизим, янгина ҳаёт кешириш, ишлаб чиқарни, ижтимоий турмуш соҳаларини бошқаришининг янги конунлари ҳали тўла кучга кирмагани, энг мухими, одамларимизнинг тафаккурида ўзғаришлар жуда секинлик билан рўй бергаётган, уларнинг янги тизим қоидларини қийинчилик билан идрок этаётгани ва қабул килаётгани ҳам шу каби салбий ҳолатларни кучайтироқда.

Биз яъни ўтиш даврини кечираётгандан, эски маъмурий-бўйруқбозлик, мансабдорларининг чексиз ҳуқоронлиги замонидан янги озод жамият, эркин иқтисод, демократик тузум сари қадам кўяётган бир пайдо бундай кусуларнинг юзага қалқиб чиши ҳам табиий бир ҳол. Янада соддикор айтганда, эски тизим конунлари ўз кучни йўқотиб, янги тизим, янгина ҳаёт кешириш, ишлаб чиқарни, ижтимоий турмуш соҳаларини бошқаришининг янги конунлари ҳали тўла кучга кирмагани, энг мухими, одамларимизнинг тафаккурида ўзғаришлар жуда секинлик билан рўй бергаётган, уларнинг янги тизим қоидларини қийинчилик билан идрок этаётгани ва қабул килаётгани ҳам шу каби салбий ҳолатларни кучайтироқда.

Биз яъни ўтиш даврини кечираётгандан, эски маъмурий-бўйруқбозлик, мансабдорларининг чексиз ҳуқоронлиги замонидан янги озод жамият, эркин иқтисод, демократик тузум сари қадам кўяётган бир пайдо бундай кусуларнинг юзага қалқиб чиши ҳам табиий бир ҳол. Янада соддикор айтганда, эски тизим конунлари ўз кучни йўқотиб, янги тизим, янгина ҳаёт кешириш, ишлаб чиқарни, ижтимоий турмуш соҳаларини бошқаришининг янги конунлари ҳали тўла кучга кирмагани, энг мухими, одамларимизнинг тафаккурида ўзғаришлар жуда секинлик билан рўй бергаётган, уларнинг янги тизим қоидларини қийинчилик билан идрок этаётгани ва қабул килаётгани ҳам шу каби салбий ҳолатларни кучайтироқда.

Биз яъни ўтиш даврини кечираётгандан, эски маъмурий-бўйруқбозлик, мансабдорларининг чексиз ҳуқоронлиги замонидан янги озод жамият, эркин иқтисод, демократик тузум сари қадам кўяётган бир пайдо бундай кусуларнинг юзага қалқиб чиши ҳам табиий бир ҳол. Янада соддикор айтганда, эски тизим конунлари ўз кучни йўқотиб, янги тизим, янгина ҳаёт кешириш, ишлаб чиқарни, ижтимоий турмуш соҳаларини бошқаришининг янги конунлари ҳали тўла кучга кирмагани, энг мухими, одамларимизнинг тафаккурида ўзғаришлар жуда секинлик билан рўй бергаётган, уларнинг янги тизим қоидларини қийинчилик билан идрок этаётгани ва қабул килаётгани ҳам шу каби салбий ҳолатларни кучайтироқда.

Биз яъни ўтиш даврини кечираётгандан, эски маъмурий-бўйруқбозлик, мансабдорларининг чексиз ҳуқоронлиги замонидан янги озод жамият, эркин иқтисод, демократик тузум сари қадам кўяётган бир пайдо бундай кусуларнинг юзага қалқиб чиши ҳам табиий бир ҳол. Янада соддикор айтганда, эски тизим конунлари ўз кучни йўқотиб, янги тизим, янгина ҳаёт кешириш, ишлаб чиқарни, ижтимоий турмуш соҳаларини бошқаришининг янги конунлари ҳали тўла кучга кирмагани, энг мухими, одамларимизнинг тафаккурида ўзғаришлар жуда секинлик билан рўй бергаётган, уларнинг янги тизим қоидларини қийинчилик билан идрок этаётгани ва қабул килаётгани ҳам шу каби салбий ҳолатларни кучайтироқда.

Биз яъни ўтиш даврини кечираётгандан, эски маъмурий-бўйруқбозлик, мансабдорларининг чексиз ҳуқоронлиги замонидан янги озод жамият, эркин иқтисод, демократик тузум сари қадам кўяётган бир пайдо бундай кусуларнинг юзага қалқиб чиши ҳам табиий бир ҳол. Янада соддикор айтганда, эски тизим конунлари ўз кучни йўқотиб, янги тизим, янгина ҳаёт кешириш, ишлаб чиқарни, ижтимоий турмуш соҳаларини бошқаришининг янги конунлари ҳали тўла кучга кирмагани, энг мухими, одамларимизнинг тафаккурида ўзғаришлар жуда секинлик билан рўй бергаётган, уларнинг янги тизим қоидларини қийинчилик билан идрок этаётгани ва қабул килаётгани ҳам шу каби салбий ҳолатларни кучайтироқда.

Биз яъни ўтиш даврини кечираётгандан, эски маъмурий-бўйруқбозлик, мансабдорларининг чексиз ҳуқоронлиги замонидан янги озод жамият, эркин иқтисод, демократик тузум сари қадам кўяётган бир пайдо бундай кусуларнинг юзага қалқиб чиши ҳам табиий бир ҳол. Янада соддикор айтганда, эски тизим конунлари ўз кучни йўқотиб, янги тизим, янгина ҳаёт кешириш, ишлаб чиқарни, ижтимоий турмуш соҳаларини бошқаришининг янги конунлари ҳали тўла кучга кирмагани, энг мухими, одамларимизнинг тафаккурида ўзғаришлар жуда секинлик билан рўй бергаётган, уларнинг янги тизим қоидларини қийинчилик билан идрок этаётгани ва қабул килаётгани ҳам шу каби салбий ҳолатларни кучайтироқда.

Биз яъни ўтиш даврини кечираётгандан, эски маъмурий-бўйруқбозлик, мансабдорларининг чексиз ҳуқоронлиги замонидан янги озод жамият, эркин иқтисод, демократик тузум сари қадам кўяётган бир пайдо бундай кусуларнинг юзага қалқиб чиши ҳам табиий бир ҳол. Янада соддикор айтганда, эски тизим конунлари ўз кучни йўқотиб, янги тизим, янгина ҳаёт кешириш, ишлаб чиқарни, ижтимоий турмуш соҳаларини бошқаришининг янги конунлари ҳали тўла кучга кирмагани, энг мухими, одамларимизнинг тафаккурида ўзғаришлар жуда секинлик билан рўй бергаётган, уларнинг янги тизим қоидларини қийинчилик билан идрок этаётгани ва қабул килаётгани ҳам шу каби салбий ҳолатларни кучайтироқда.

Биз яъни ўтиш даврини кечираётгандан, эски маъмурий-бўйруқбозлик, мансабдорларининг чексиз ҳуқоронлиги замонидан янги озод жамият, эркин иқтисод, демократик тузум сари қадам кўяётган бир пайдо бундай кусуларнинг юзага қалқиб чиши ҳам табиий бир ҳол. Янада соддикор айтганда, эски тизим конунлари ўз кучни йўқотиб, янги тизим, янгина ҳаёт кешириш, ишлаб чиқарни, ижтимоий турмуш соҳаларини бошқаришининг янги конунлари ҳали тўла кучга кирмагани, энг мухими, одамларимизнинг тафаккурида ўзғаришлар жуда секинлик билан рўй бергаётган, уларнинг янги тизим қоидларини қийинчи

Хабибулло САЙД ФАНИ

ОҚҚУШЛАР САМОГА СОЧИЛГАН ҚАДР...

Ҳалитдан дарахтлар қолди сарғарип,
Чамаси, қиши бу йил келди эрта.
Ой ҳам самоларга чиқи сиргалиб
Узун кечаларда айтпапа эртак.

Тун күннинг устидан келди голиб,
Шамоллар дод солиб тириар ойнангни.
Чикик кетгинг келар бошингни олиб
Этагингдан силтаб тўқис хонангни.

Дилингдан басма-бас кечар хаётинг,
Хаёллар ичиди коласан ёлғиз.
Кузинга кўриниб кетар мамотинг,
Сен ёлғиз. Зимдан бокар куз...

ОҚҚУШЛАР

Оққушлар — осмоннинг канотли оти,
Ҳавони ўйготар нотинч тушлари.
Яшарлар ногаҳон нурга отилиб,
Ўлсалар, осмонга кулар оққушлар.

Оққушлар — кенгликнинг асл дўстлари,
Шуъла тўкиб борар силкинган канот.
Шу ўргта совувлар келаркан қайтиб,
Кўзим осмонидан топурсиз најот...

Оққушлар — осмоннинг шаън,
Хур кизлари,
Йўллари машриқдан магриба қадар.
Юлдуза кўмилиб борар излари,
Оқкуш! — самоларга сочиликан қадр...

Оққушлар — осмоннинг азиз фарзанди,
Бугун кўй юзини тарк этиши улар.
Уларсиз кунларнинг юраги зада,
Уларсиз осмондан армон тўкилар...

ҚУРИЁТГАН ЁЛҒИЗ ДАРАХТГА

Шамолинг болгарда ухлади,
Сойларга чопарлар ўйғониб.
Хаётдан ҳеч кўнглиг тўлмайди,
Гулни топиб, гулни ўйқотиб.

Кўлларда ухлади ёмғиринг,
Сўнг чиқиб кетади осмонга.
Баҳорни согинмок оғирдир
Яримхон, сен ранги сомонга...

Кўксингта кулатдинг чакини.
Чарсилааб ёнасан! Синдинга.
Ёритдинг ўироғу якими,
Сен кимдан қасд олдинг, синглим-...

Сен келдинг. Тўқнаши ер билан осмон,

Кунларим дилимдан кечмади изисиз.
Ҳар қачон бирорни айбламок осон —
Маломат тошларин ташламок хиссиз.

Турибсан. Кўзингда кибор тўйгулар,
Мен эса ожиз дағномок саволнан.
Ҳазон япроқлари ичра гулгула —
Мен энди сен учун факат хаёлман.

Кетмайсан. Кошларинг чимрилган мағрур,
Самодан совулик ёғилар аста.
Шу ёзинг кунлари кузакдан мағлуб.
Не сабаб? Турналар умомдода пастлаб.

Кўркамсан. Каравшинг кескир, музофар —
Факат бу гўзалик кўзимни олмас.
Чўиб ўйғонмайман энди ҳар сахар,
Энди йўлларнинг нигоҳим толмас.

ДЎСТИМ ШОКИРЖОННИНГ АЙГАНИ

Бефайз бўлиб қолди бизнинг маҳалла,
Кари толлар куриб кесилиб кетди.
Шамс буванинг ёрга кўяр маҳали
Ҳамманинг юраги эзилиб кетди.

Унинг тўнғич ўғли ўйлади куйиб:
«Бўм-бўш бўлиб қолди кеттакон ҳовли.
Захлаб кетмасайди отамнинг уйи,
Ҳаво ҳам кундан-кун бормоқда совиби».

Дераза олдида тунука печка,
Кулини тозалаб ўтиш қалайди.
Ёмон тушдан чўиб туруви кеча,
Ғўланинг четини олов ялайди.

Иссиклик таралар хонага аста,
Хотиржамлик кириб келар, муҳими.
Йўталаб кўйгандек бўлар отаси,
Мехробдан исиниб тургандек руҳи...

Саловот МАҲМУД

МЕХР НИГОҲИДАН ЭРИДИ ҚИРОВ

САВОЛ

Ховрингда көр эриб, ҳовучингда муз,
Багрингда эсгандга баҳорий нафас;
Гуллаган боғингдан узомлассан кўз,
Үзур билан туриш,
Ёшлиқ, сенга хос.

Лекин боянг аро отанг беумид,
Асо изламаси, қараги бирорр?
Мехринг нигоҳидан эрири, бевакт
Онангнинг сочига кўнгувчи қиров?

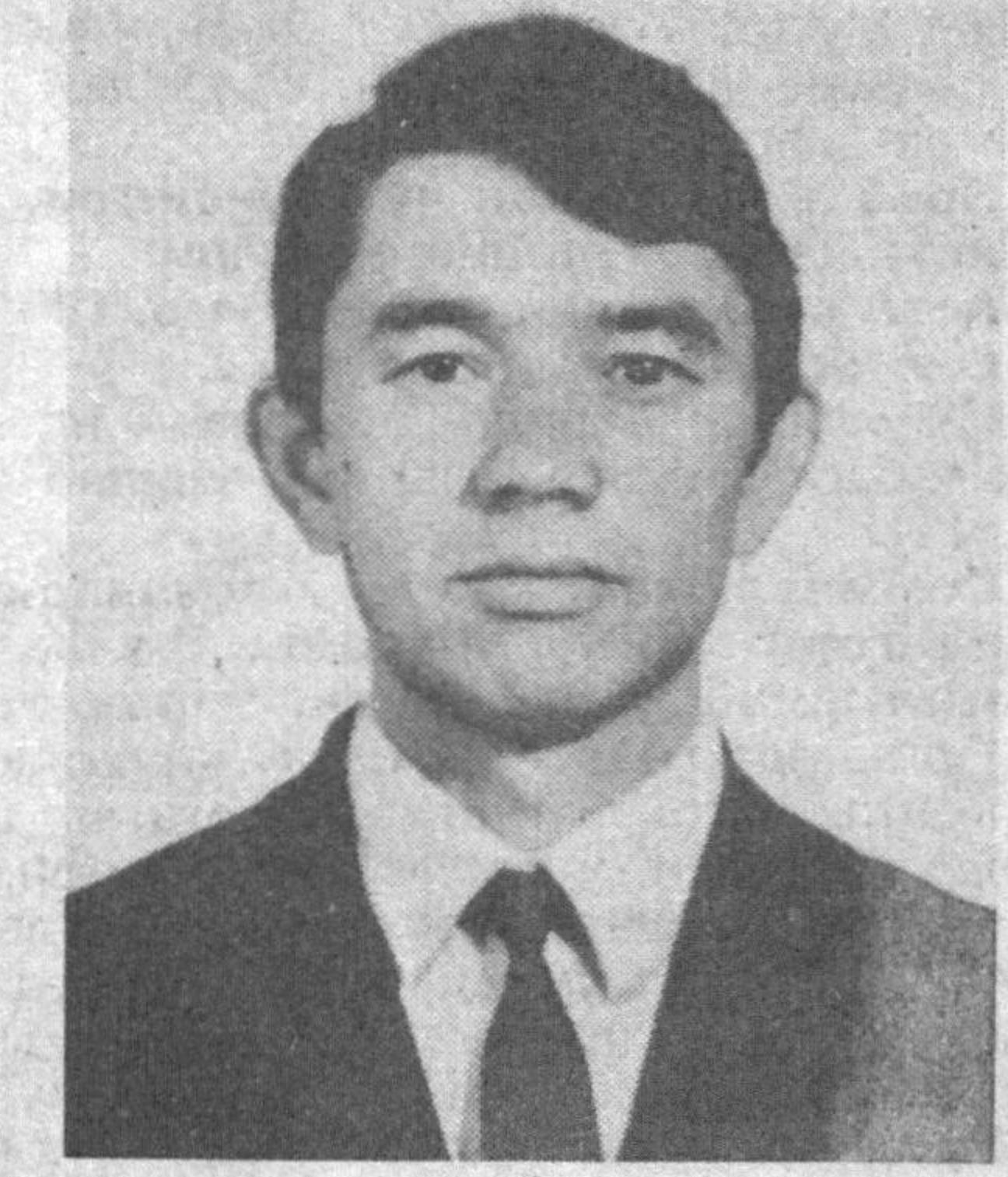
ҚАСД

Мабодо эгилса бу йигит бошим,
Тикламоқда етмас бўлса
бардошим —
Бошгинамни киличлар кессин.

Онам кўлларимдан мадад кутмаса,
Бир мунглиг синглимни кифтим
тутмаса —
Елкамни маломат тошлари эзсин.

Отам боғласа-ю белимга белбог,
Иргай бир асога суняса, бирор.
Белдан белбогимни барчинлар
ечсин.

Ватанида собит турмаса оёқ,
Үндган афзал бўлса оддий бир таёқ,
Босган қадамимдан турпоклар
безсин.

Танда жон бор экан, вужудда имкон,
Агар бўлолмасам, бир комил инсон.
Юрак қонларимни аромонлар ичин.

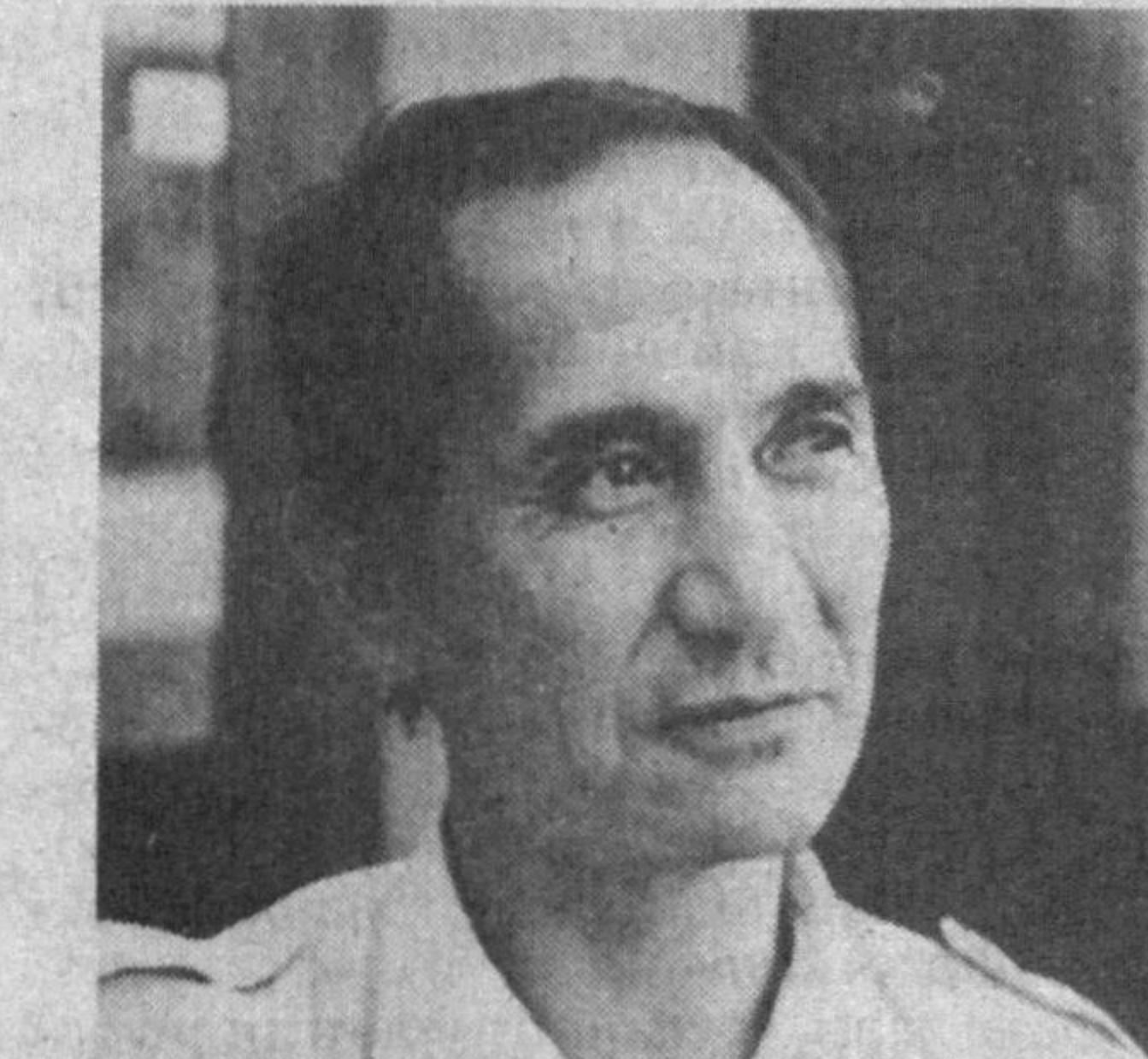
Мунажжим хим, хим, жим.
Айтмас, менга кўзин тиккан ким.
Қорачиги тим, тим, тим,
Ухлатмайди мени аллаким.

Фол очаман фол, фол, фол,
Шивирлайди факат маҳнунтол.
У ҳам, мен ҳам дол, дол, дол,
Янги ой ҳам тунги бир савол.

Йўл юраман: тун, тун, тун,
Кўнгил ярим, хаёлинг бутун,
Утиб борар кун, кун, кун,
Бошлаб кетар қайларга афсун.

Умид узоқ: милт, милт, милт,
Тушлар, кора чўйларимни элт.
Жоним қолди қил, қил, қил,
Битди умр — ўттизини ҳилд.

Ўттиз бири: бир, бир, бир...

Дард билан яшаш оғир. Дардли шоир укаларимдан бирни Собир Жабборнинг шеърия-тимиға кириб келиши ҳам шу маънода кувонари ҳол, албатта. Мен бу шонрий йи-гирий йил наридан биламан. Бир пайтлар етвонда юрган укамиз бугун ўзи мустақил қадам ташлашти, мен бундан хурсандман ва шу хурсандчилигимни Сиз, азиз ўкувчи-ларга ҳам илиндим. Яхши шоир бўлиш осон, дардли шоир бўлиш кийин. Мен Собир Жаббор билан кувонаман, бир шеърхон сифатида унга шеърий изтироблар, инсоний ба-хт-саодат тилаб қоламан.

Рауф ПАРФИ

Собир Жаббор

САМОДАН СЕВАЛАР ТУРКИЙ ШЕВАЛАР

ЯКИНЛИК

Абдулла ОРИПОВга

Баҳор бу, табият кулодир —
Атиргулдик очилар ҳаво,
Энди мен ҳовчум тўлотиб,
Ёмғирларни ичаман — о!

Ул ҳоғиз қушарим қайтодир,
Қўзимга хонамни тор айлаб,
Армонлар надомат айтодир,
Кетарман, ҳилоли ёр айлаб!

Бу кунлар юз очар нафосат,
Қўнглимга салланмо дегайдир,
Мендан-да, кундан-да беруҳат
Лолалар кўйнимга киргайдир.

Шукрим, ёзиши қаролар,
Шоир бўлди акан қарагай,
Сулувлар кўз сизуб қарабарлар,
Мени факат қизлар қаргагай...

Мен Ишк деб ёнсан, кадрдан,
Ерга умид қадар дехонлар,
Бир-биридан бўлгай меҳрибон
Бу дунёга келган меҳмонлар.

ТАШРИФ

Эшикдан факат яши одамлар кирсан
Шукур ХОЛИМИРЗАЕВ

У қандай дард эди — дил тушункисиз,
Яхши одам келди — кўнглимга кирди.

Хавотирим тинди — кўмилди тўқис,
Хайратим ҳавода тебраниб турди.

Умрзок умидлар кўрсатди қаддин,
Яхши одам келди — эриб кетди тош.
Менинг минг асрлик — қадим ва ғадим
Фамзали ғамларим бўлудилар одоши.

Деразам кўзини ёшлади оқшом,
Самодан севалар туркӣ шевалар,
Яхши одам абринайсонга ўшар,
Хаёт вуҳудимда завкли шивирлар.

Сочи оқ дунёнинг умри тўзимдан,
Ёнар сўзлар яшар — ёшар Нигоҳ.
Шодлигим тўлиқиб кетди кўзимда —
Кўзимда барк урар эзилган гиёҳ.

ТЎРТЛИКЛАР

Хато килган кўп деб, қилмагил хато,
Қириб турган бордир тепангда ҳатто.
Кимга ёрдам кильдинг, кимни англадинг,
Кўёшни ўйготтил, қолма гафлатда.

Тегрангга қарадинг: қол-қоронги тун,
Юлдузлар айлагай хаёлни мафтун.
Каҳкашон бағрига шошилма, ўйла,
Бириси Чўлпондир, бири — Афлотун.

Яхши сўз яхши деб, меҳмонни кутдим,
Атойи Худо деб боримни тутдим.
Кутганим юзимга лабини сурти,
Қўланса ҳид қолди, ачимиск тутун.

Келдим. Йиглаб туриб онамни дедим,
Кулдим. Куйлаб туриб боламни дедим.
Зикна-захматлардан рўшнолик истаб,
Юракка тиг урган оламни дедим.

Шахсий муроҷаузалар

уздигини тўғри этироф
киди.

Ҳар бир миллат ҳайтини
фаровон қилишини, ҳар давлат
ҳар жиҳатдан кучли
бўлишина истайди. Лекин бу
истакча ўз-зидидан, осонлика
эришиб бўймайди. Гоч ма-
шакатли кўзимни кутдим.

Мен бу ўрнда Самарқанд
ва Навий вилоятиларидан
бўлиб утган кенгашлар руҳини
алоҳида таъкидлагам.

Илорада ҳамини кутдим.
Бародаги ҳамини кутдим.
Бирорада ҳамини кутдим.
Бирорада ҳамини кутдим.

Мен кунларда ҳайти
миздан китобнинг қадри ту-
шия таътилларигина кўриб
бўлдим.

Мен кунларда ҳайти
миздан китобнинг қадри ту-
шия таътилларигина кўриб
бўлдим.

Мен кунларда ҳайти
миздан китобнинг қадри ту-
шия таътилларигина кўриб
бўлдим.

Мен кунларда ҳайти
миздан китобнинг қадри ту-
шия таътилларигина кўриб
бўлдим.

ИРОДА — ТАФАККУРДА

Ҳаммага ёд бўлиб кетган:
Мангуберди бир жангда
кам сони аскарлари билан
харбни ташкилни ташди.

Чинизга карши бориб,
қийин ахволга тушиб қолади.
Лекин бу таслим бўлшини
тозишига тошади.

Агар бу тозишига тошади,
Мангуберди бир жангда
кам сони аскарлари билан
харбни ташкилни ташди.

Агар бу тозишига тошади,
Мангуберди бир жангда
кам сони аскарлари билан
харбни ташкилни ташди.

Агар бу тозишига тошади,
Мангуберди бир жангда
кам сони аскарлари билан
харбни ташкилни ташди.

Агар бу тозишига тошади,
Мангуберди бир жангда
кам сони аскарлари билан
харбни ташкилни ташди.

Мирпӯлат МИРЗО

Ирони

Илони

Илони

Илони

Илони

Илони

Илони

Илони

Илони

ПУШАЙМОН
СОАТ

Қозоқ тилида чиқадиган «Нури жол» газетаси мухаррири Колдубек Сейдонов қаерга борса узини «узбеклашиб кетган қозоқ» деб танишиди. Жуда симмий, очиқнугил кублик-шумликни билмайдиган одам. Саётхатларда бирга бўлиб колсангиз, бунга узингиз ҳам амин бўласиз. Бунака диллаш, меҳрибон сафардоши тошиш кийин.

Бир гал унта бosh мухаррир митти автобусчада Тошкентдан Бишкекка қараб йўл одид. Иссиккуй буйидага катта бир анжуманинн утказиб кун иссигида орқага қайтид. Айни сараторнун кунлари. Олис йўл, сув ичганинг сари чанғонгиниз кучайди.

Бунақа пайтада хазилмутойиба жонга оро киради. Ўзаро имомшорлар билан «ҳазилмутойиба» операцияси»ни бошлаб юбордик. Кўп утмай, Колдубекнинг кўл соати сирри рашида йўқолиб қолди. «Бай-байв, 50 долларга олувдим, чатақ бўлди-гўй! деб ҳамкасимизнинг мазаси қочди. Азим Суюн унга ҳамдадлик билдиригандай бўлиб, «Кимда ким шу йўқолган соатини топиб берса...» деган эди, гапнинг давомини Колдубекнинг узи илиб кетди:

— Ўн шиша Шимкентни пивоси алл берада.

Томоклар қараб турганда, «пиво» деган сўз кулоқча бошқача эшилтилар экан. Караган, соат тушмагур дарров топилилар. Йўл чеидаги кўлбала дўконга

тўхтаб, муздек ливони босиб симириди.

Жамбул шаҳрига якинлашганимизда соат яна йўқолди. Бу гал ўн шиша минерал сув ичдик. Чиментдан ўтиб Тошкентга якинлашганимизда соат учичи бор гойиб бўлди, Азим Суюн «Кимда ким...», деб гап бошлаган эди, Колдубек оғанинг афти буришиб кетди:

— Шу лаънати соат ўша

тўхтаб, муздек ливони босиб симириди.

Жамбул шаҳрига якинлашганимизда соат яна йўқолди. Бу гал ўн шиша минерал сув ичдик. Чиментдан ўтиб Тошкентга якинлашганимизда соат учичи бор гойиб бўлди, Азим Суюн «Кимда ким...», деб гап бошлаган эди, Колдубек оғанинг афти буришиб кетди:

— Нима кипти, — дедим дарҳол жавоб қайтариб, — остона, ахир, пойтахт дегани-ку...

— Нима кипти, — дедим дарҳол жавоб қайтариб, — остона, ахир, пойтахт дегани-ку...

Биринчи йўқолганича кетганида анча пулим ёнга коларди-я...

ЎҒРИНИ КАРОҚЧИ
ҮРДИ...

Софимизда ўша пайтлари «Правда Востока» газетасига мухаррирлик килятган Рубен Сафаров ҳам бор эди. Бизнинг ҳалиларидан завқланиб кетиб, умма «операцияга» қўшилмоқчи буди. Мен томонга аста энгашиб, кулагимга шивирлади: «Анвар Жўрабеовнинг соатини тинчтидига, яримтага туширамиз...»

Ҳаммамизни видеокамерада суратга олиб келаётган Жўрабеов бир маҳал қарайдики, ёнида соати йўк. Иста-иста бошланди. Яримта эмас, биттага келишдик. Рубен Сафарович

кильмоқчи бўлиб кулагимга шивирлаётганида соат чўнтағанига тарқ этиб, камина ихтиёрига ўтган эди...

ОСТОНА —
ПОЙТАХТ ДЕГАНИ

Илом ал-Бухорий ҳазратларининг тўйларидаги қашонида суратига ҳамдадлик билдирилган. Рубен Сафаров ҳам бор эди. Бизнинг ҳалиларидан завқланиб кетиб, умма «операцияга» қўшилмоқчи буди. Мен томонга аста энгашиб, кулагимга шивирлади: «Анвар Жўрабеовнинг соатини тинчтидига, яримтага туширамиз...»

Колдубек Сейдононг ҳазратларидан ҳамдадлик билдирилган. Рубен Сафаров ҳам бор эди. Бизнинг ҳалиларидан завқланиб кетиб, умма «операцияга» қўшилмоқчи буди. Мен томонга аста энгашиб, кулагимга шивирлади: «Анвар Жўрабеовнинг соатини тинчтидига, яримтага туширамиз...»

— Майли, ҳолвани кўзда санаимиз...

КЎЙИБ БЕРСАНГИЗ...

Журналистикамиз жонкуярларидан бир — домла Сайди Умиров 60 ўшга тўлиб, дастурхон атрофига дўст-бронни йигидилар. Яхши кутловлар

— Тўғри, хона бўйича

ридан дакки эшишиб олди:

— Вой ҳудойим-эй, топган қизинг мунча бадбашара, маймок!

— Кўзлари мунча соув!

— Овози худди қарқаранинг узи-я!

— Ўзим тепса тебранмаса ушҳайди!

— Шўрлик, ерда зўрга юради-ю, от мина олар-миди!

— Бўлди, бас! — кичкирди режиссер, — Кино буғунги кунда мўжизалар яратишга қодир. Комбинациядан фойдаланиб суратга оламиш.

— Коматини қандай чиқарасан?

— Корсет кийгизиб кўяман.

— Кўзини нима қиласан?

— Бутун кадр кенг планда бўлади, бирорини кўзидан фойдаланиб суратга оламиш.

— Овоз масаласи-чи?

— Опера артистларини ёрдамга қўчирамиз...

— Кулгисини...

— Комик артистни ишга соламиш.

Отга эса спорт устаси минади.

Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

Бахс бош режиссер Отар Каракаидзеде килядиганда яхши киляшини ҳам билимлайди. Ҳамма танишларимга кўнгироқиди кильдим, ҳеч натижаси бўлмаяти...

Режиссер бирдан товушини узгартириди:

— Менга Жўльеттанинг чойнан ушлашлари жуда ёқиди.

— Албатта, м-мен к-карши эмасман, — дудукланиб деди у. — Лекин бир ўзим ҳен имманни ҳал қила олмайман...

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

Бахс бош режиссер Отар Каракаидзеде килядиганда яхши киляшини ҳам билимлайди. Ҳамма танишларимга кўнгироқиди кильдим, ҳеч натижаси бўлмаяти...

Режиссер бирдан товушини узгартириди:

— Менга Жўльеттанинг чойнан ушлашлари жуда ёқиди.

— Албатта, м-мен к-карши эмасман, — дудукланиб деди у. — Лекин бир ўзим ҳен имманни ҳал қила олмайман...

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди. Суратга орқасидан олиниди. Ракқса балерина тушади!

— Шунақа дегин, — деди Самсон Карпович.

Унинг аччиқланадиган шундек юзидан сезилиб турди. — Квадрига олиниди